

NIÐURSTÖÐUR Í MÁLINU

„Staðartími á Íslandi – stöðumat og tillögur“

Nr. S-4/2019 í samráðsgátt stjórnvalda á vefnum Ísland.is

EFNI

1.	Almennt.....	2
2.	Helstu sjónarmið sem komu fram í samráðsferli	2
3.	Næstu skref	3

1. ALMENNT

Upplýsingar um málefni, umsagnarfrest og annað fyrirkomulag er að finna í samráðsgáttinni á Ísland.is, slóð á málið: [https://samradsgatt.island.is/oll-mal/\\$Cases/Details/?id=1263](https://samradsgatt.island.is/oll-mal/$Cases/Details/?id=1263)

Í kjölfar samráðs í samráðsgátt var unnið áfram með málið í forsætisráðuneytinu og jafnframt komu heilbrigðisráðuneyti og mennta- og menningarmálaráðuneyti að málinu. Í janúar 2020 funduðu fulltrúar forsætisráðuneytis með ýmsum aðilum um þau sjónarmið sem umsagnar-aðilar settu fram í samráðinu (sbr. samantektarskjal um það efni). Sérstök áhersla var lögð á að ræða um fýsileika þeirra aðgerða sem lagðar voru til í valkostum A og C í samráðsskjali, þ.e. að skólar og fyrirtæki hefji starfsemi seinna á morgnana, sérstaklega yfir dimmstu mánuðina, og að fara í fræðsluáttak um mikilvægi svefns. Fundað var með fulltrúum landlæknisembættisins, Veðurstofu Íslands, Hinu íslenska svefnrannsóknafélagi, Skólastjórafélagi Íslands, Kennarasambandinu og skóla- og frístundasviði Reykjavíkurborgar. Margvísleg sjónarmið komu fram á þessum fundum og skiptar skoðanir.

Einnig hefur verið fylgst með umfjöllun hjá Evrópusambandinu þar sem til stendur að afnema færslu klukkunnar tvisvar á ári (sumar- og vetrartími) og hafa fulltrúar Norðurlanda og Eystrasaltsríkja fundað um málið með samræmingu í huga.

2. HELSTU SJÓNARMIÐ SEM KOMU FRAM Í SAMRÁÐSFERLI

Lýðheilsa – helstu rök með seinkun klukku

- staðartími eigi að vera í takt við líkamsklukku
- núverandi tími leiði til seinkunar líkamsklukku, klukkupreytu og neikvæðra heilsufarslegra afleiðinga, þ.m.t. of lítills svefns og ýmissa sjúkdóma
- seinkuð líkamsklukka hafi meiri áhrif á börn og unglínga heldur en fullorðna

Lýðheilsa – helstu rök á móti seinkun klukku

- óljós ávinningur, ekki hafi verið sýnt fram á með rannsóknnum að áhrif á svefn séu svo mikil sem haldið er fram, rannsóknir sem vísað er til eigi ekki við á norðlægum slóðum
- svefntími hafi styst verulega án þess að breytingar hafi orðið á klukku og efasemdir eru um að stilling klukku hafi mikið að segja gagnvart raflýsingu, skjánotkun og nútíma lifnaðarháttum
- birtustundum á vökutíma myndi fækka um 13% yfir árið (birtustundir færast yfir á svefntíma snemma morguns/síðla nætur)
- skerðing dagsbirtu í lok dags hefði í för með sér minni útivist og hreyfingu og aukna slyshættu
- hiti falli hratt í lok dags, kvöldin yrðu kaldari
- breyting myndi skerða verulega lífsgæði íbúa þeirra staða sem umluktir eru háum fjöllum, svo sem á Austfjörðum og Vestfjörðum
- allt framangreint feli í sér röskun á lífsmynstri og skerðingu á lífsgæðum landsmanna

Viðskiptasjónarmið – helstu rök með seinkun klukku

- aukinn svefn og bætt heilsa myndi leiða til meiri framleiðni

Viðskiptasjónarmið – helstu rök á móti seinkun klukku

- meiri tímamunur milli Íslands og meginlands Evrópu myndi hafa neikvæð áhrif á viðskiptalífið
- veruleg röskun yrði á starfsemi flugfélaga og aukinn kostnaður, bæði í millilandaflugi og öðru flugi
- breyting myndi hafa neikvæð áhrif á ferðaþjónustu, bæði að vetri (síðdegisbirta) og sumri (miðnætursól)
- fjárhagsleg áhrif á íþróttafélög vegna aukins kostnaðar við lýsingu og minni tekna
- margvísleg neikvæð áhrif á starfsemi og rekstur Veðurstofu Íslands

Auk þess hefur komið fram

- að stjórnvöldum beri að gæta hófsemi í breytingum sem hafa áhrif á almenning
- ókostir breytingar séu meiri en kostir
- mikilvægt sé að fara í fræðsluáttak um mikilvægi svefns
- Íslendingar séu með menningu sinni aðlagðir núverandi tímareikningi sem hefur verið við lýði í meira en fimmtíu ár
- hafa þurfi í huga að líklegt sé að annars staðar á Norðurlöndum og í Eystrasaltsríkjum verði niðurstaðan sú að sumartími verði varanlegur

3. NÆSTU SKREF

Í kjölfar ítarlegrar skoðunar á kostum og göllum þess að seinka klukkunni á Íslandi er niðurstaða ríkisstjórnarinnar sú að klukkan verði óbreytt. Að mati ríkisstjórnarinnar hefur skoðun á því hvort færa ætti staðartíma nær sólartíma á Íslandi ekki leitt fram nægilega sterk rök til að réttlæta þá miklu breytingu sem felst í því að seinka klukkunni um eina klukkustund. Vegur þar þyngst að neikvæð áhrif 13% fækkunar birtustunda á vökutíma og í loks dags (á ársgrundvelli) eru ekki nægilega vel þekkt. Þar má nefna að dregið gæti úr útivist og hreyfingu.

Ríkisstjórnin telur mikilvægt að leita leiða til að bregðast við áhrifum sem misræmi staðartíma og líkamsklukku getur haft í för með sér og hefur ákveðið að fela heilbrigðisráðherra að ráðast í fræðsluáttak um mikilvægi svefns og gera kannanir á svefntíma landsmanna fyrir og eftir átakið í samstarfi við embætti landlæknis. Enn fremur hefur mennta- og menningar- málaráðherra verið falið að taka saman þau verkefni þar sem upphafi skóladags hefur verið frestað, leggja mat á þau og ráðast í frekari tilraunaverkefni þar sem fylgst verði með svefntíma barna og unglinga fyrir og eftir breytingu til að mæla árangur.